

CUPRINS

O CARTE PENTRU TOȚI ȘI FIECARE	9
CUVÂNT DE ÎNCEPUT.....	13
Ce este această carte sau Încotro, Educație?	13
OMUL ȘI EDUCAȚIA FAȚĂ CĂTRE FAȚĂ.....	21
Educație și Instruire	21
Omul ca ființă metafizică	28
Educația ca stare a conștiinței.....	35
PE CALEA DEVENIRII	36
Educația ca iubire	36
Știința vieții și știința educației.....	41
Dimensiunea umană a educației	50
Cine sunt eu?.....	59
Eu și lumea	69
Educație în spirit de neam	79
Modelul educațional <i>Eminescu</i>	87
Ce are cultura cu mintea?.....	99
Intermezzo sau educația nu ajută la nimic?.....	105
Și totuși.....	110
Școala: „templu” sau „fabrică”?	114
<i>Paideia</i> , calea spre înțelepciune și împlinire.....	119
De ce nou-născutul zâmbește în somn?.....	126
Expresia metafizică a educației	133
Conștiința: între realitatea fizică și cea metafizică	138
Educația și problema sensului vieții.....	144
Dualitatea educațională a omului: biologie și umanism....	149
Eul de sus și Eul de jos.....	154
Copilăria ca orizont cosmic	158
Misterul minții de copil	167
Educația și natura artistică a copilăriei.....	174
Eu și vocația mea	181

De la vocație la invocație	185
Noi și soarta celor <i>Șapte ani de-acasă</i>	194
Educația: Isusul și apostolii ei	202
CERC DESCHIS	215
Regândirea educației ca imperativ al timpului	215
ÎNCHEIERE	225
Omul comun și Omul distinct	225

O CARTE PENTRU TOȚI ȘI FIECARE

Autorul acestui original volum, *Educația de Sus și Educația de Jos*, ne invită în universul fascinant al educației. Lucrarea, plină de idei profunde și perspective inovatoare, explorează esența educației ca un proces vital în formarea individului. De la reflecții asupra condiției umane și a iubirii în educație până la întrebări despre sensul vieții și rolul culturii, fiecare capitol te provoacă să gândești și să te dezvolți. Autorul adoptă un stil popularizator, accesibil unui public larg, evitând jargonul academic rigid. Aceasta permite o înțelegere mai ușoară a conceptelor complexe legate de educație și cultură, făcându-le relevante pentru cititorii din diverse medii.

Cartea abordează critic aspectele negative ale educației formale, sugerând că simpla acumulare de cunoștințe nu este suficientă pentru a asigura o viață împlinită. Autorul subliniază necesitatea de a trăi și de a experimenta viața, nu doar de a studia. O altă idee originală este recunoașterea diversității umane. Autorul subliniază că fiecare individ este unic, iar educația ar trebui să reflecte și să valorifice această diversitate, în loc să impună un model uniform.

Lucrarea se bazează pe concepte filosofice și educaționale fundamentale, inspirându-se din gândirea marilor filosofi antici, precum Socrate, Platon și Aristotel. Această fun-

damentare teoretică oferă un cadru solid pentru discuțiile despre educație și dezvoltarea umană, îmbină idei filosofice cu teme educaționale, inspirându-se din gândirea marilor cugetători. Totodată autorul integrează perspective din diverse domenii, inclusiv filosofie, psihologie și sociologie, ceea ce îmbogățește analiza educației. Această abordare interdisciplinară permite o înțelegere mai complexă a fenomenului educațional și a impactului acestuia asupra individului și societății.

Autorul explorează profund condiția existențială a omului, punând accent pe transformarea mentalității prin educație. Aceasta este văzută ca o cheie pentru schimbare și evoluție, ceea ce adaugă o dimensiune filosofică și introspectivă lucrării. Astfel, valoarea științifică a lucrării rezidă în combinația sa de fundamentare teoretică, abordare interdisciplinară, analiză critică, promovare a gândirii critice și relevanță contemporană, toate acestea contribuind la o înțelegere mai profundă a educației ca fenomen complex și dinamic.

Cartea este scrisă într-un stil clar și coerent, facilitând înțelegerea conceptelor complexe. Structura ei logică permite cititorilor să urmeze ușor argumentațiile autorului, ceea ce este determinant pentru o lucrare științifică de calitate. Autorul își bazează argumentele pe o analiză riguroasă a literaturii existente și pe observații din practica educațională. Această abordare metodologică asigură o fundamentare solidă a concluziilor și recomandărilor prezentate, aducând contribuții originale la discuția despre educație prin abordarea distincției dintre „Educația de sus” și „Educația de jos”.

Această originalitate este un indicator important al calității științifice a volumului. Autorul se bazează pe o gamă variată de surse teoretice și empirice, demonstrând o bună cunoaștere a domeniului. Aceasta include referințe la filosofi și teoreticieni importanți, ceea ce conferă credibilitate și autoritate lucrării.

Lucrarea invită la o dezbateră științifică privind educația, provocând cititorii să reflecteze asupra propriilor concepții și practici educaționale. Această capacitate de a stimula gândirea critică și discuția este un aspect important al calității științifice.

Temele abordate în carte sunt extrem de relevante în contextul provocărilor educaționale actuale, cum ar fi globalizarea, diversitatea culturală și schimbările rapide din societate. Această relevanță contemporană sporește valoarea lucrării, făcând-o drept resursă utilă pentru toți cei interesați de domeniul educației.

Aurelia Bețivu,
conferențiar universitar, doctor în științe ale educației

CUVÂNT DE ÎNCEPUT

Ce este această carte sau Încotro, Educație?

Volumul de față cuprinde un ciclu de discursuri care dezvoltă un concept asupra uneia din preocupările esențiale ale omului cu numele de *educație*, împărtășit de autor în baza experienței științifice, convingerilor și practicii sale îndelungate în domeniu.¹ Cu toate că titlurile care le definesc par a fi eterogene sub aspect de unitate a subiectelor, totuși - după cum se va convinge cititorul - ele sunt așezate pe o axă și asamblate pe interior conform viziunii în cauză, esența căreia străbate ca o linie roșie întreg parcursul cărții: *educația omului în numele omului și a menirii sale pentru care se naște*.

Intenția volumului a apărut în rezultatul întâlnirii pe planul conștiinței a două realități contrastante – a celei teoretice/științifice și a celei reale/vii, adică a ceea ce se vorbește, se scrie, se declară la toate nivelele și sub toate aspectele, și starea de fapt. Care stare de fapt? Cea din domeniul educațional, desigur, dar nu numai, pentru că acesta nu există „în sine”, ci este parte indisolubilă a stării de fapt din societate și chiar de pe întreaga noastră planetă. Această stare este caracterizată actualmente de o puternică turbulență social-politică,

¹ Unele din discursuri, concepute inițial, au fost publicate sub titlul *Educația: paradigma iubirii sau arta de a trăi*. (Bălți: S.n., Indigou color, 2023). Ulterior a avut loc continuarea elaborării lor, ca dezvoltare a ciclului. Cartea de față le întrunește în totalitate sub forma unui concept unitar, spre semnificația căruia a înaintat, treptat, gândirea autorului.

de incertitudine, de neliniște interioară, de nemulțumire generală, provocate, în fond, de faptul că lucrurile privind viața „faimoasei” omeniri, creată nu de altcineva, ci de însuși nu mai puțin „faimosul” *homo sapiens* („omul cu rațiune”), nu merg prea bine.

Actualmente, civilizația umană s-a pomenit pentru prima dată în istoria sa în fața unei situații de neimaginat în trecut, ajungând pe punctul unei posibile apocalipse sub forma unui dezastru nuclear. Războaiele din Ucraina și din Orientul Apropiat, dar și alte conflicte militare și politice, care au afectat întreaga planetă, au declanșat în comportamentul miilor de indivizi-atacatori acte antiumane de cea mai groaznică formă, care nu puteau fi intuite, probabil, nici de imaginația celui mai mare prevăzător al viitorului. S-a dovedit că propaganda poate șterge în scurt timp tot efectul educației de ani și ani de zile a milioane de oameni - a celei din familie, grădiniță, școală, a celei din rezultatul studierii operelor artistice, literare, muzicale, din frecventarea teatrului, a muzeelor, a bisericii, a bibliotecii, unde copiii au citit cărți înțelepte, iar la școală au recitat poezii frumoase, inclusiv despre pace, pentru care au fost lăudați și au primit note înalte, care au dus, cu sfială, flori învățătoarei. Și iată că acești copii, care au trecut prin toată această „educație”, devenind maturi, au pus peste noapte mâna pe armă ca, în numele unei idei iluzorii, amăgitoare, să omoare mișelește, să maltrateze cu deosebită cruzime, să violeze, să arunce în aer grădinițe de copii - copii, așa cum au fost ei nu demult. Care-i marea „șmecherie”, pe care o folosește propaganda, încât într-o singură zi face din om, ne-om? Care-i mecanismul ei, pe

care educația nu-l cunoaște, ca să-l aplice în activitatea sa pentru a forma tot atât de puternic mințile oamenilor - în spirit de lumină, desigur, nu de întuneric?

Ține cont, oare, școala de noua lume, în care s-a pomenit astăzi omul - lumea *fake*-urilor, a minciunii, inclusiv la nivel de conducători de state și de politici ale unor state, lumea totalei manipulari, lumea așa numitei „noua etică”, care răstoarnă toate normele eticii și moralei tradiționale (un fel de „etică” fără morală), lumea post-adevărului, când adevărul nu mai poate fi găsit nici chiar la fundul mării. Își schimbă ea demersurile, finalitățile, reieșind din situația creată? Le reconcepe, le reformulează, propune soluții noi? Sau merge după inerție? Realitatea arată că omenirea, aici, încă „nu s-a trezit”.

Cele descrise necesită, fără îndoială, revederea radicală a întregii gândiri a ființei umane despre existența sa pe toate planurile, or situația creată generează o serie de întrebări de ordin fundamental. De ce strădaniile educației, culturii, artei, științei, religiei, ca factori umani edificatori multisecolari cu misiunea lor civilizatoare, n-au suprimat apariția unei eventuale auto-distrugerii a omului „gânditor”, „cu rațiune”, după cum îi place să se autonumească? Care-i rolul lor istoric, atunci? Urmează să se răsfângă, oare, această stare de lucruri asupra reflecției despre educație, iar mai larg, despre problema omului? Căci *problema educației este problema omului, și, în aceeași măsură, problema omului este problema educației*. Cunoscuta afirmație a unuia din cei mai mari gânditori, Immanuel Kant, vine, în această ordine de idei, cu titlu de verdict: „Marele secret al desăvârșirii omenirii constă în